Kuntaliitto
Kommunförbundet

Muistio

Miira Riipinen

22.1.2019

Eduskunnan ympäristövaliokunnan asiantuntijakuulemis- ja lausuntopyyntö 19.12.2018

HE 269/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta ja ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain muuttamisesta sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi

Kuntaliitto kannattaa yhden luukun lainsäädäntöhankkeen tavoitteita sujuvoittaa ympäristöön vaikuttavien hankkeiden lupamenettelyjä lisäämällä viranomaisten keskinäistä ja asiakkaan välistä vuorovaikutusta ja edistää sähköisten menettelyjen käyttöön ottoa. Kuntaliiton käsityksen mukaan kuntatason päätöksenteossa kuitenkin viranomaisten keskinäinen ja asiakkaan välinen vuoropuhelu on keskimäärin normaalia käytäntöä, lupien käsittelyajat kohtuullisia (ympäristölupa ka. 4,2 kk, rakennuslupa ka. n. 3 vkoa) ja sähköisten järjestelmien käyttöönotto etenee kunnan muuta kehittämiskokonaisuutta hyödyttäen.

Kuntaliiton arvion mukaan esityksellä pyritään ennen kaikkea korjaamaan valtion ympäristölupaviranomaisen pitkiä käsittelyaikoja (ympäristölupa ka. 11,6 kk) ja puutteelliseksi koettua vuorovaikutusta. Uutta menettelyä tultaisiin kuitenkin soveltamaan myös kuntien vastuulle kuuluviin lupaprosesseihin. Kuntaliitto suhtautuu kriittisesti eräisiin hankkeessa esitettyihin lainsäädäntöehdotuksiin, jotka voivat haitata perusteettomasti kuntien toimintaa, taloutta ja itsehallintoa ja kuntien ympäristö- ja rakennusvalvontaviranomaisen toimintaedellytyksiä. Esityksellä lisätään kunnan tehtäviä ja velvoitteita ilman niistä aiheutuvien kustannusten täysimääräistä korvaamista.

Kunnan toimivaltaan kuuluvien lupien käsittely ja vaikutukset kuntien itsehallintoon

Kuntaliiton näkemyksen mukaan menettelyä ei tulisi tarpeettomana soveltaa silloin kun hanke edellyttää vain kunnan toimivaltaan kuuluvia lupia. Kunnan sisäisten menettelyjen sujuvoittaminen on osa kunnan itsehallinnollista toiminnan järjestelyä, eikä siihen tulisi puuttua ja sitä ohjata kuntien hallinnollista kuormaa lisäävällä säätelyllä. Lisäksi Kuntaliitto on pitänyt epärealistisena tilannetta, jossa rakennuksen suunnittelu olisi rakennusluvan hakemista varten valmiina jo siinä vaiheessa, kun toiminnalle haetaan ympäristölupaa, jossa asetetaan reunaehtoja myös rakennukselle.

Kuntaliitto haluaa myös korostaa, että yhden luukun menettelyssä tulee huolehtia siitä, **ettei valtion ympäristönsuojeluviranomainen yhteensovittavana viranomaisena puutu itsehallinnollisen kunnan oikeuteen järjestää toimivaltaansa kuuluvien lupien käsittelyn organisointia ja resursointia itsenäisesti** esim. kunnan kehittämisen kokonaisetua, kustannustehokkuutta ja erilaisten asiakasryhmien ja hankkeiden tasapuolista kohtelua ajatellen.

Vaikutukset kuntien talouteen ja toimintaan

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen toimisi tietyissä tapauksissa yhteensovittavana viranomaisena, mikä tarkoittaisi käytännössä kunnille lukuisia lisätehtäviä, kuten tapaamisten järjestämisiä, asiakirjojen kokoamista eri viranomaisilta, lausuntopyyntöjen laatimista, muistutusten kokoamista, tiedottamista, päätösprosessin eri vaiheiden aikataulujen yhteensovittamista ja projektin hallintaa. Näistä tehtävistä valtaosa on sellaisia, joista aiheutuvia kustannuksia ei voida periä asiakasmaksuina. Yhteensovittamistehtävän hoitamisesta aiheutuvan kunnan viranomaisten lisäresurssin tarpeen arvioidaan esityksessä vuositasolla olevan noin neljä henkilötyövuotta. Kuntaliiton näkemyksen mukaan esityksessä on neuvonnan työllistävää vaikutusta kuntien osalta aliarvioitu. Ympäristöön vaikuttavissa hankkeissa neuvontaa pyydetään tyypillisesti ensivaiheessa kunnalta, vaikka hankkeen toimivaltainen lupaviranomainen olisi valtio.

www.kunnat.net
www.kommunerna.net

Suomen Kuntaliitto
Toinen linja 14,00530 Helsinki
PL 200, 00101 Helsinki
Puh. 09 7711,faksi 09 771 2291
etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi

Finlands Kommunförbund
Andra linjen 14,00530 Helsingfors
PB 200, 00101 Helsingfors
Tfn 09 7711, fax 09 771 2291
fornamn.efternamn@kommunforbundet.fi

Yhden luukun menettelyn toimeenpano edellyttää lisäksi **sähköisen asiointijärjestelmän** rakentamista ja käyttöä kunnissa **tai rajapintojen** rakentamista ja ylläpitoa kuntien järjestelmistä mahdolliseen yhteisen palvelukerrokseen. Kuntaliiton aiemmasta lausuntopalautteesta huolimatta, tällaisten sähköisen ratkaisujen rakentamisesta ja käytöstä aiheutuvia **kustannuksia kunnille ei ole arvioitu eikä esitetä kunnille korvattavan**.

Hallituksen esityksestä kunnille aiheutuvia kustannuksia on käsitelty kunnallistalouden ja hallinnon neuvottelukunnassa 11.9.2018, jonka määräämänä edelleen valtiovarainministeriön, ympäristöministeriön ja Kuntaliiton välisessä erillisneuvottelussa 21.9.2018. Erillisneuvottelu päättyi yhteensovittamisesta ja sähköisestä järjestelmästä aiheutuneiden kuntataloudellisten vaikutusten osalta erimielisenä.

Kuntaliitto edellyttää pääministeri Sipilän hallitusohjelman mukaisesti, että esityksestä seuraavista uusista tehtävistä ja velvoitteista aiheutuvat kustannukset korvataan kunnille täysimääräisesti.

Kunnille on viimeisen 10 vuoden aikana ympäristönsuojelulain uudistamisessa siirretty säännöllisesti uusia tehtäviä ilman rahoitusperiaatteen noudattamista. Kuntaliitto pitää kuntien sujuvan ja vaikuttavan ympäristöhallinnon kannalta erittäin kriittisenä uusien tehtävien ja velvoitteiden täysimääräistä rahoittamista.

Kuntaliitto on lakiesitysten käsittelyn aikana tuonut esiin huolen siitä, että menettelyn kokonaisuus vaikuttaisi muodostuvan käytännössä epäselväksi, kun samanaikaisesti sovelletaan lukuisten erityislakien erilaisia menettelysäännöksiä ja uutta yhdennettyä menettelyä. Kuntaliitto on esittänyt, että jotta oltaisiin voitu varmistua, ettei uudistus tosiasiallisesti heikennä tai hidasta lupaprosesseja nykyisestä, olisi sen toimivuutta tullut pilotoida eri tyyppisiin hankekokonaisuuksiin erityisesti hakemusten täydentämis-, kuulemis-, ja tiedoksiantoprosessien osalta. Pilotoinnin puuttuessa, on ensiarvoisen **tärkeää, että menettelyn toimeenpanoa tuetaan ohjeistuksella ja koulutuksilla, jotka suunnataan myös kuntien ympäristönsuojeluviranomaisille.**

Kuntaliiton asiantuntijalausunnon valmisteluun ovat osallistuneet ympäristöpäällikkö Miira Riipinen ja lakimiehet Minna Mättö sekä Marko Nurmikolu